

DET DANSKE
SPROG- OG
LITTERATURSELSKAB

Aarhus Universitetsforlag |

PRESSEMEDDELELSE • den 6. december 2016

Nyt liv til fem komedier af Ludvig Holberg

»Jeg vil sige herren rent ud at jeg vil hellere have opsyn med 10 springske heste end med en eneste jomfru« (fra Ludvig Holberg: *Kilderejsen* 1725)

Torsdag d. 5. januar 2017 udkommer **tredje bind af Holberg · Ludvig Holbergs hovedværker 1-22**. I løbet af de næste to år vil alle Holbergs vigtigste værker blive tilgængelige i en af de mest omfattende udgaver nogensinde. Og for første gang i moderne retskrivning.

I dette bind dukker en ny genre op: parodikomedierne. *Ulysses von Ithacia* gør tykt nar af tidens historiske udstyrstykker og lader os ikke i tvivl om hvad Holberg mente om krig og heltedyrkelse. *Melampe* trækker den højstemte tragedie ned på et yderst jordisk plan. Og i *Kilderejsen* er det operaen der må holde for. *Jacob von Tyboe* udstiller både militærfolk og akademikere som selvoptagne narre, mens *Uden hoved og hale* får komik ud af både vantro og overtro. Alle udkom første gang i 1725.

Moderniseret stavning

Holbergs hovedværker udgives i moderniseret retskrivning fordi 1700-tallets dansk kan være en udfordring for moderne læsere. Med en nutidig stavning kan man fjerne en stor del af det der hæmmer læsningen og skaber en barriere for forståelsen. Ord som *forskel* eller *skænke* aflæses i ét blik, men når de skrives *Forskiæl* og *skiencke*, skal de fleste stove sig frem. Læsningen hæmmes af den gammeldags stavning.

Langt fra alle ord er dog så lette at håndtere som *forskel* og *skænke*, for hvad gør man med ord som *Frieratz* (“frieri” med samme endelse som i “kaffeslabberas”) og *Presence* (“tilstedeværelse”), der ikke findes på moderne dansk, eller med *spectacle* (“syn”), der ganske vist findes som spektakel, men betyder noget helt andet? Et professionelt team af sprog- og litteraturforskere har varetaget det krævende arbejde med at skabe en tekst der er Holbergs egne ord, men samtidig kommer læserne i møde uden vanskelige stavemåder.

Ludvig Holberg (1684-1754) var digter, dramatiker, historiker og filosof. En klart tænkende og talende rationalist, og en mand med en mission om at lære folk at glemme alle forudfattede meninger, og i stedet tænke selv. Men det seriøse projekt er konstant båret af en boblende humor. Holberg havde et klart blik for det komiske i den verden han beskrev.

Det er komedierne man kender i dag. Men det er synd, for Holberg har skrevet meget andet – skønlitteratur og faglitteratur, poesi og prosa. Og godt nok kender de fleste *Jeppe på Bjerget* og *Erasmus Montanus*, men selv blandt komedierne er der mange glemte skatte. Derfor begynder vi, i de første syv bind, med alle komedierne. I de følgende bind følger eksempler på hans

historieskrivning, alle hans essays, værket om naturretten, danske og latinske digte, erindringer og en roman. De latinske tekster bliver alle nyoversat til lejligheden.

Holberg · Ludvig Holbergs hovedværker 1-22. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Aarhus Universitetsforlag. Udgives med støtte fra Augustinus Fonden og A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.

Bind 3 udkommer 5. januar 2017 og koster 199,95 kr.

Hovedredaktører: Peter Zeeberg og Laurids Kristian Fahl

Redaktion: Henrik Andersson, Finn Gredal Jensen og Camilla Zacho Larsen

---

Kontakt

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Christians Brygge 1, 1219 København K

– Ledende redaktør: Peter Zeeberg, tlf.: 50 77 74 69, mail: pz@dsl.dk

– Direktør: Karen Skovgaard-Petersen, tlf.: 33 13 06 60, mail: ksp@dsl.dk

Aarhus Universitetsforlag, Langelandsgade 177, 8200 Aarhus N, tlf.: 87 15 39 63

Eksempler: Holbergs egne ord – i ny og hans egen stavning

Fra *Ulysses von Ithacia*

Holbergs stavning: »Ja I got Folck, saa maae I lave jer til at liide hvad som paafølger. Jeg maa strax hiem at tage Støvler paa; thi i Morgen haaber jeg at gaae i Trojansk Blood indtil Knæerne.«

Moderne stavning: »Ja, I godtfolk, så må I lave jer til at lide hvad som påfølger. Jeg må straks hjem at tage støvler på, thi i morgen håber jeg at gå i trojansk blod indtil knæene.«

Fra *Kilderejsen*

Holbergs stavning: »Jeg vil siige Herren reent ud, at jeg vil heller have Opsyn med 10 springske Heste end med en eeniste Jomfrue. Jeg veed at holde en Hest i Tøyelen saa vel som nogen Kudsk, og jeg vil gierne svare Herren til hans Heste, om de vare ti gange saa mange, men hans Datter og hans Piiger vil jeg icke oftere være Inspecteur over; thi det er Dyr, som have været paa anden slags Riide-Skole, og veed at gjøre Spring, som jeg icke forstaaer mig paa.«

Moderne stavning: »Jeg vil sige herren rent ud at jeg vil hellere have opsyn med 10 springske heste end med en eneste jomfru. Jeg ved at holde en hest i tøjlen såvel som nogen kusk, og jeg vil gerne svare herren til hans heste om de var ti gange så mange, men hans datter og hans piger vil jeg ikke oftere være inspektør over; thi det er dyr som har været på anden slags rideskole og ved at gøre spring som jeg ikke forstår mig på.«

Fra *Melampe*

Holbergs stavning: »Jo jeg seer ud som en Spion, mit Ansigt, mine Been, alting indtil min Hat seer spionisk ud. Dersom ingen kiender mig, saa skal det nock gaae an, og gaaer det denne gang

an, saa skal det nock ogsaa gaae tiere an, saa jeg maaskee kand blive ved Professionen; thi den føder rigelig sin Mand; Mange gjør stor Lykke derved og blir ophøiede enten til stor Ære eller i en stor Galge.«

Moderne stavning: »Jo, jeg ser ud som en spion, mit ansigt, mine ben, alting indtil min hat ser spionisk ud. Dersom ingen kender mig, så skal det nok gå an, og går det denne gang an, så skal det nok også gå tiere an så jeg måske kan blive ved professionen, thi den føder rigeligt sin mand. Mange gør stor lykke derved og bli'r ophøjet enten til stor ære eller i en stor galge.«

Om Holberg · Ludvig Holbergs hovedværker 1-22:

Hele værket omfatter:

Komedier 1-7

Danmarks riges historie (uddrag) 1-3

Epistler 1-5

Niels Klim

Moralske tanker

Peder Paars

Natur- og folkeretten

Skæmtedigte

Udvalgte epigrammer

Levnedsbreve

Værkerne ledsages af indledninger, omfattende ordforklaringer og oversættelser af passager på fremmedsprog.

Udgaven bygger på den samlede netudgave *Ludvig Holbergs Skrifter* (holbergsskrifter.dk), hvor man kan finde alle originalteksterne med et omfattende kommentarapparat. Netudgaven er udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Universitetet i Bergen i samarbejde.

Om Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL) udgiver og dokumenterer dansk sprog og litteratur fra de ældste tider til i dag – i bogform og på nettet. Selskabet blev stiftet i 1911 og beskæftiger i dag 30 videnskabelige medarbejdere. Selskabet modtager støtte fra Kulturministeriet samt en række private fonde. Læs mere her: <http://dsl.dk>.

Illustrationer

dsl.dk/presse/billeder/holberg3-bog

Aarhus Universitetsforlag |

dsl.dk/presse/billeder/aarhus-universitetsforlag

DET DANSKE

SPROG- OG

LITTERATURSELSKAB

dsl.dk/presse/billeder/dsl_blaa.png
dsl.dk/presse/billeder/dsl_sort.png